

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร การสร้างรูปแบบ และประเมินการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการสร้างการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนประเมินการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา

รายการ	ครูและบุคลากรทางการศึกษา	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	129	38.98
1.2 หญิง	202	61.02
รวม	331	100

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการ	ครูและบุคลากรทางการศึกษา	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. วุฒิการศึกษา		
2.1 ปริญญาตรี	235	70.00
2.2 สูงกว่าปริญญาตรี	96	30.00
รวม	331	100
3. ประสบการณ์การทำงาน		
3.1 ต่ำกว่า 10 ปี	932	28.09
3.2 สูงกว่า 10 ปี	38	71.90
รวม	331	100

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 331 คน ส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 61.02 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานสูงกว่า 10 ปี จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 71.90

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แผลผล และอันดับ สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้าน

สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ความคิดเห็น (n = 331)			
	\bar{X}	S.D.	แผลผล	อันดับ
1. ด้านความเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม	4.13	1.09	มาก	1
2. ด้านความเป็นผู้นำของผู้นำ	4.02	0.99	มาก	3
3. ด้านความเป็นผู้นำสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.10	1.06	มาก	2
4. ด้านความเป็นผู้นำบริหารความเสี่ยง	3.99	1.09	มาก	5
5. ด้านความเป็นผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์	4.00	0.96	มาก	4
รวม	4.04	1.03	มาก	

จากตาราง 5 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) และเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านความเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม ($\bar{X} = 4.13$) ด้านความเป็นผู้นำสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.10$) ด้านความเป็นผู้นำของผู้ ($\bar{X} = 4.02$) ด้านความเป็นผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 4.00$) และด้านความเป็นผู้นำบริหารความเสี่ยง ($\bar{X} = 3.99$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แผลผล และอันดับ สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม

ด้านความเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม	ความคิดเห็น (n = 331)			
	\bar{X}	S.D.	แผลผล	อันดับ
1. ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังปัญหาและความต้องการครู นักเรียน และผู้มีส่วนได้เสีย	4.10	1.11	มาก	4
2. ผู้บริหารและครูมีการประชุมปรึกษาหารือกันก่อนทำ กิจกรรมของสถานศึกษา	4.15	1.02	มาก	2
3. สถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารครูผู้สอน และชุมชนในการจัดกิจกรรม	4.11	1.05	มาก	3
4. ครูนักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมของสถานศึกษา	4.17	1.19	มาก	1
รวม	4.13	1.09	มาก	

จากตาราง 6 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ครู นักเรียน และ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.17$) ผู้บริหารและครูมีการประชุม ปรึกษาหารือกันก่อนทำกิจกรรมของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.15$) สถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร ครูผู้สอน และชุมชนในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.11$) และผู้บริหารสถานศึกษารับฟังปัญหาและความ ต้องการครู นักเรียน และผู้มีส่วนได้เสีย ($\bar{X} = 4.10$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผล และอันดับ สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นผู้นำของผู้นำ

ด้านความเป็นผู้นำของผู้นำ	ความคิดเห็น (n = 331)			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. การให้อิสระในการทำงานแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา				
การศึกษา	3.99	0.95	มากที่สุด	4
2. ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการสนับสนุนและให้กำลังใจในการทำงานจากผู้บริหาร	4.05	0.93	มาก	1
3. การส่งเสริมและมอบหมายให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นหัวหน้างานต่างๆ	4.02	1.01	มาก	3
4. การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทำงานตามความรู้ความสามารถ	4.03	1.08	มาก	2
รวม	4.02	0.99	มาก	

จากตาราง 7 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นผู้นำของผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และระดับมาก 3 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการสนับสนุนและให้กำลังใจในการทำงานจากผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.05$) การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทำงานตามความรู้ความสามารถ ($\bar{X} = 4.03$) การส่งเสริมและมอบหมายให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นหัวหน้างานต่างๆ ($\bar{X} = 4.02$) และการให้อิสระในการทำงานแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.99$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แผลผล และอันดับ สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นผู้นำสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ด้านความเป็นผู้นำสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	ความคิดเห็น (n = 331)			
	\bar{X}	S.D.	แผลผล	อันดับ
1. การปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ	4.12	1.06	มาก	2
2. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสร้างผลงานที่สร้างสรรค์และสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่	4.08	1.15	มาก	4
3. การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิธีการสอนและผลิตหรือจัดหาสื่อที่แปลกใหม่มาใช้ในการสอน	4.10	1.01	มาก	3
4. การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีแหล่งเรียนรู้ใหม่ๆ และมีนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้สอนนักเรียน	4.13	1.02	มาก	1
รวม	4.10	1.06	มาก	

จากตาราง 8 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นผู้นำสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีแหล่งเรียนรู้ใหม่ๆ และมีนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้สอนนักเรียน ($\bar{X} = 4.13$) การปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.12$) การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิธีการสอนและผลิตหรือจัดหาสื่อที่แปลกใหม่มาใช้ในการสอน ($\bar{X} = 4.10$) และสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสร้างผลงานที่สร้างสรรค์และสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่ ($\bar{X} = 4.08$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผล และอันดับ สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นผู้นำบริหารความเสี่ยง

ด้านความเป็นผู้นำบริหารความเสี่ยง	ความคิดเห็น (n = 331)			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. สถานศึกษามีการพัฒนาแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกัน ภาวะเสี่ยง	3.99	0.98	มาก	3
2. สถานศึกษามีมาตรการแก้ปัญหาความเสี่ยงที่ดีและ แก้ปัญหาได้	4.02	1.12	มาก	1
3. สถานศึกษามีป้องกันภัยเกี่ยวกับเอกสาร อาคาร สถานที่ ความปลอดภัยครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน เป็นอย่างดี	3.96	1.17	มาก	4
4. สถานศึกษามีเครื่องมือในการป้องกันภัยพิบัติที่มี ประสิทธิภาพ	4.00	1.12	มาก	2
รวม	3.99	1.09	มาก	

จากตาราง 9 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นผู้นำบริหารความเสี่ยง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณา
รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ สถานศึกษามี
มาตรการแก้ปัญหาความเสี่ยงที่ดีและแก้ปัญหาได้ ($\bar{X} = 4.02$) สถานศึกษามีเครื่องมือในการป้องกัน
ภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.00$) สถานศึกษามีการพัฒนาแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันภาวะเสี่ยง
($\bar{X} = 3.99$) และสถานศึกษามีป้องกันภัยเกี่ยวกับเอกสาร อาคารสถานที่ ความปลอดภัยครูและบุคลากร
ทางการศึกษา นักเรียน เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.96$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผล และอันดับ สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์

ด้านความเป็นผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์	ความคิดเห็น (n = 331)			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. กิจกรรมและผลงานของสถานศึกษาได้รับการยอมรับและยกย่องชื่นชมจากทุกฝ่าย	3.99	1.04	มาก	3
2. สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมและพัฒนาการเรียนการสอนทุกด้านจนเป็นที่ชื่นชมจากผู้ปกครอง	4.04	0.90	มาก	1
3. การจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นที่เชื่อถือ	4.00	0.91	มาก	2
4. ผลการเรียนรู้ของนักเรียนมีคุณภาพ	3.97	1.02	มาก	4
รวม	4.00	0.96	มาก	

จากตาราง 10 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมและพัฒนาการเรียนการสอนทุกด้านจนเป็นที่ชื่นชมจากผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.04$) การจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นที่เชื่อถือ ($\bar{X} = 4.00$) กิจกรรมและผลงานของสถานศึกษาได้รับการยอมรับและยกย่องชื่นชมจากทุกฝ่าย ($\bar{X} = 3.99$) และผลการเรียนรู้ของนักเรียนมีคุณภาพ ($\bar{X} = 3.97$)

ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยนำผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา จากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เพื่อนำไปจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมาย

ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวน 17 คน

ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลด้านความเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีมพบประเด็นสำคัญจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“...ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการสร้างทีมงาน โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน รวมทั้งให้บุคลากรใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการพัฒนางานผู้นำต้องแบ่งบทบาทและหน้าที่ ความรับผิดชอบ กระจายงานกันตามความรู้ ความสามารถ และความถนัดของบุคลากร...”

“...การทำงานเป็นทีมเป็นแรงจูงใจสำคัญที่จะผลักดันให้ผู้บริหารเป็นผู้นำที่ดี ถ้าผู้บริหารประสงค์ที่จะนำทีมให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน จำเป็นต้องค้นหาคุณลักษณะของการทำงานเป็นทีม และให้พบระลึกไว้เสมอว่าทุกคนมีอิสระในตัวเอง ขณะเดียวกันก็เป็นส่วนหนึ่งของทีม แล้วจึงนำเอากลยุทธ์ในการสร้างทีมเข้ามาใช้เพื่อให้ทุกคนทำงานร่วมกันให้ประสบความสำเร็จ...”

“...ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำด้วยการเปิดโอกาสให้ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เข้ามาส่วนคิดตัดสินใจร่วมวางแผนร่วมทำงานจึงก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพันผูกมัดและตกลงใจร่วมกันในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายควรเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม...”

“...ผู้นำที่ดีต้องจัดให้มีการประชุมประสานแผนงานและโครงการซึ่งเป็นการประสานงานอย่างเป็นทางการเพื่อให้ทีมงานได้รับทราบแสวงหาความร่วมมือกันสนับสนุนการปฏิบัติงานทั้งด้านบุคลากรงบประมาณและดำเนินการประสานงานอย่างไม่เป็นทางการอีกส่วนหนึ่ง...”

“...ครู-อาจารย์ควรมีโอกาสใช้ความรู้ ความชำนาญในการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและร่วมกำหนดนโยบายและร่วมการวางแผน ดังนั้น ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ มีหน้าที่และบทบาทความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์ คือ สามารถมอบหมายงานและแบ่งสัณงานให้ครูร่วมทำงานเป็นทีม...”

สรุปประเด็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านความเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีมพบว่าการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ร่วมคิดร่วมทำโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมหรือกลุ่ม

2. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลด้านความเป็นผู้นำของผู้นำพบประเด็นสำคัญจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“...ผู้บริหารต้องมีความมั่นคงในความเป็นผู้นำ ต้องเห็นคุณค่าของบุคลากรเสมอ สนใจในความสำเร็จและทุกข์สุขของบุคลากรในบังคับบัญชาอย่างจริงจัง...”

“...ปฏิบัติตนให้เป็นผู้นำด้วยการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่ผู้ได้บังคับบัญชาให้มีโอกาสแสดงความสามารถ เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมต่างๆ อยู่เสมอ....”

“...ผู้นำควรตระหนักและพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องภายในหน่วยงานของตนเองรวมทั้งหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งต่างๆ ที่คิดว่าเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจของผู้ได้บังคับบัญชาสูงขึ้น....”

“...ผู้นำ ควรสร้างขวัญและกำลังใจ โดยจัดให้มีสภาพแวดล้อมในการทำงานให้น่าอยู่และน่าทำงาน มีความสะดวกสบายในการทำงาน เช่น มีห้องน้ำสะอาด ห้องอาหาร และสถานที่พักผ่อน มีบริเวณที่ปลูกต้นไม้ร่มรื่นเขียวชอุ่ม สบายตา สบายใจ มีการจัดแบ่งงานให้ชัดเจน โดยกำหนดหน้าที่ให้ รู้ชัดว่าบุคลากรคนใดได้รับมอบหมายให้ทำงานอะไร สิ่งใดสามารถทำได้หรือไม่ได้เพื่อที่จะไม่เกิดการก้าวก่ายหน้าที่และเกิดความขัดแย้งระหว่างกัน....”

“...ผู้นำต้องสร้างความพึงพอใจในงาน ด้วยการจัดงานให้ตรงตามความรู้ความสามารถและความสนใจ เพื่อให้บุคลากรมีความสุขที่ได้สนุกกับงาน เพราะได้มีความภาคภูมิใจ และชื่นชมในผลสำเร็จของงาน....”

“...ผู้นำต้องให้ความยกย่องชมเชย และบำเหน็จความดีความชอบอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นการตอบแทนการทำคุณประโยชน์ให้แก่หน่วยงาน ควรชมเชยในที่เปิดเผยต่อหน้าเพื่อนร่วมงานหรือในที่ประชุม....”

“...การให้โอกาสแก่บุคลากรซึ่งมีผลการปฏิบัติงานดีและมีศักยภาพสูง ได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง ด้วยการร่วมกันวางแผนพัฒนาความก้าวหน้า และให้การพัฒนาความรู้ความสามารถด้วยวิธีการหนึ่งวิธีการใดที่เหมาะสมและให้ความเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่และทุกข์สุขในการทำงานของบุคลากรทุกคนอย่างทั่วถึง ด้วยการออกเดินพบปะพูดคุยวิสาสะกับบุคลากรบ้างตามโอกาสที่เหมาะสมรวมทั้งการให้โอกาสในการร้องทุกข์ โดยมีระบบการร้องทุกข์ตามขั้นตอนและช่วยเหลือแก้ปัญหาให้ตามความเหมาะสมด้วยความเห็นอกเห็นใจ....”

สรุปประเด็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านความเป็นผู้นำของผู้พบว่าการเพิ่มขวัญและกำลังใจในการทำงาน

3. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลด้านความเป็นผู้นำสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์พบประเด็นสำคัญจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“...ผู้นำต้องให้โอกาสบุคลากรในการแสดงความคิดเห็น และมีอิสระในการคิดสร้างสรรค์ การปรับปรุงงาน ด้วยการจัดให้มีระบบข้อเสนอแนะและพัฒนาให้เป็นระบบไคเซ็น (Kaizen) ที่คิดปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง....”

“... ผู้บริหารในฐานะผู้นำต้องให้การยอมรับในความสามารถของแต่ละบุคคล ต้องเปิดใจกว้างยอมรับว่าความคิดที่แสดงออกมาในบางอย่งนั้นอาจมีคุณค่าและนำไปใช้ประโยชน์ได้...”

“... ผู้บริหารในฐานะผู้นำควรให้การสนับสนุน ยกย่องชมเชย หรือให้รางวัลกับผลงานที่แปลกใหม่ของบุคลากร....”

“... ผู้บริหารในฐานะผู้นำ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้คิดค้นผลงานที่สร้างสรรค์อย่างไม่มีขีดจำกัดควรให้กำลังใจและเอาใจใส่ต่อการสร้างสรรค์ผลงาน ที่อาจต้องใช้เวลาและค่อยเป็นค่อยไป...”

สรุปประเด็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านความเป็นผู้นำสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์พบว่าการกระตุ้น และสนับสนุนความคิดริเริ่มและการค้นคิดนวัตกรรมใหม่ๆ

4. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลด้านความเป็นผู้นำบริหารความเสี่ยงพบประเด็นสำคัญจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“... ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่สถานศึกษาในด้านต่างๆ เช่น ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของผู้เรียนครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา ความเสี่ยงด้านการทะเลาะวิวาท ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ความเสี่ยงด้านสังคม เช่น การตั้งครุภักก่อนวัยอันควร ความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุม ความเสี่ยงด้านอุบัติเหตุจากการจราจร ความเสี่ยงจากอัคคีภัย ความเสี่ยงจากการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าและเครื่องมือต่างๆ ผู้บริหารในฐานะผู้นำต้องมีวิธีการและแนวทางในการป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น...”

“... ผู้บริหารต้องมีแผนรับมือกับความเสี่ยง เพราะในองค์กรมักจะประสบกับความเสียหายอยู่เสมอซึ่งอาจปรากฏในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น นโยบายการเงินทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี การเมืองความเสี่ยงเป็นภาวะคุกคามปัญหาอุปสรรคหรือการสูญเสียโอกาสซึ่งจะมีผลทำให้องค์กรไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือก่อให้เกิดผลเสียหายต่อองค์กร...”

“... ความเสี่ยงส่งผลกระทบต่อและทำให้องค์กรไม่บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด เช่น ความเสี่ยงจากการที่บุคลากรที่ความรู้ความเชี่ยวชาญลาออก ความเสี่ยงจากการมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบไม่ชัดเจน ความเสี่ยงจากความล้มเหลวของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรส่งผลให้เกิดความสูญหายของข้อมูล เป็นต้น”

“... ผู้นำจะต้องตระหนักถึงสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนที่ส่งผลกระทบต่อภารกิจดำเนินงานของสถานศึกษาซึ่งอาจทำให้สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้ การบริหารความเสี่ยงเป็นวิธีการสำคัญที่จะช่วยให้กำกับดูแลกิจการเป็นไปด้วยดี โดยจะช่วยให้การบริหารงานมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพลดการสูญเสียและโอกาสที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่สถานศึกษาได้...”

สรุปประเด็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านความเป็นผู้นำบริหารความเสี่ยงพบว่าการตื่นตัวต่อภาวะคุกคามปัญหาอุปสรรค หรือตระหนักถึงการสูญเสียโอกาส

5. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลด้านความเป็นผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์พบประเด็นสำคัญจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“...ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการศึกษาประสบความสำเร็จส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน...”

“...สถานศึกษาทุกแห่งมีความต้องการให้องค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม ผู้บริหารในฐานะผู้นำต้องจัดการศึกษาจนเกิดผลผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นแข่งขันได้ในระดับสากลผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐาน การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนสามารถพัฒนาสู่มาตรฐานสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย....”

“...ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร โดยมีเกณฑ์พิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละกลุ่มสาระเป็นไปตามเกณฑ์ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ผลการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนเป็นไปตามเกณฑ์ ผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์ และผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง....”

“...ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่ดีต้องมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาวิชาการหลักสูตร นวัตกรรมและกระบวนการเรียนรู้เพื่อไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนโดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ปกครองยอมรับในคุณภาพของผู้เรียน....”

“...ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการพัฒนาให้นักเรียนมีนิสัยใฝ่รู้รักการอ่านและการค้นคว้าสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นคนดีมีคุณธรรมรู้จักคิดวิเคราะห์มีทักษะการดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงต่อเนื่องตลอดชีวิตใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ สร้างงานสร้างอาชีพโดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง....”

สรุปประเด็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านความเป็นผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์พบว่าการส่งเสริมมาตรฐาน คุณภาพ และความเป็นเลิศทางวิชาการให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน

การสร้างการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

การสร้างการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ดำเนินการดังนี้

1. นำผลการวิจัยจากขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ การวิเคราะห์จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของ
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มาประกอบการสร้าง
2. สร้างองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา
3. เสนอองค์ประกอบของรูปแบบต่อกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบ
ความครอบคลุมของเนื้อหาและถ้อยคำ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำ
เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ
านครราชสีมา
4. ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group)
5. นำผลการวิจัยจากการสังเคราะห์เชิงเนื้อหาจากขั้นตอนที่ 2 ได้แก่ ผลสรุปจากการ
สนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และองค์ประกอบของการ
พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา
6. ได้การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา
7. นำรูปแบบไปประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของในการนำไปสู่การ
ปฏิบัติของการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาโดยผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ต่อไป

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา จากการสนทนา
กลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านความเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม

องค์ประกอบที่ 1 การเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมคิดร่วมทำโดยใช้กระบวนการทำงาน
เป็นทีมหรือกลุ่ม หมายถึง การเป็นผู้นำโดยการให้หลักการบริหารคุณภาพที่ช่วยให้บุคลากรมีส่วนร่วมคิด

ร่วมตัดสินใจ รวมทั้งส่งเสริมระบบการทำงานแบบทีมงานที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนมีความรู้สึกที่ตนเองมีส่วนร่วมในความสำเร็จของการปฏิบัติงานนั้นๆ

2. ด้านความเป็นผู้นำของผู้นำ

องค์ประกอบที่ 2 การเพิ่มขวัญและกำลังใจในการทำงาน หมายถึง การเป็นผู้นำในการเสริมสร้างขวัญและบำรุงขวัญ รวมทั้งเป็นผู้นำที่เอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อรักษาเสถียรภาพการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับสูงตามความต้องการ ซึ่งจะส่งผลไปถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน

3. ด้านความเป็นผู้นำสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ 3 การกระตุ้นและสนับสนุนความคิดริเริ่มและการค้นคิดนวัตกรรมใหม่ๆ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงภาวะผู้นำด้วยการกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดการค้นคิดนวัตกรรมและมีการทดลองอย่างหลากหลายเกิดขึ้นในสถานศึกษารวมทั้งผู้นำสนับสนุนให้บุคลากรกล้าคิดกล้าทำโดยมีผู้นำคอยสนับสนุนทำเป็นตัวอย่าง

4. ด้านความเป็นผู้นำบริหารความเสี่ยง

องค์ประกอบที่ 4 การตื่นตัวต่อภาวะคุกคามปัญหาอุปสรรค หรือตระหนักถึงการสูญเสียโอกาส หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงภาวะผู้นำโดยการปลูกฝังให้การบริหารความเสี่ยงเป็นวัฒนธรรมของสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีความเข้าใจหลักการบริหารความเสี่ยงและร่วมรับผิดชอบในการสนับสนุนและนำหลักการการบริหารความเสี่ยงไปสู่การปฏิบัติภายใต้ขอบเขตของงานที่รับผิดชอบ

5. ด้านความเป็นผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์

องค์ประกอบที่ 5 การส่งเสริมมาตรฐาน คุณภาพ และความเป็นเลิศทางวิชาการให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงภาวะผู้นำในการจัดกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพ ที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้าน ใช้หลักการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีระบบตามหลักธรรมาภิบาลรวมทั้งเป็นผู้นำในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพจนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นที่ประจักษ์แก่ชุมชน ผู้ปกครอง และสังคม

สรุป องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมคิดร่วมทำโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมหรือกลุ่ม 2) การเพิ่มขวัญและกำลังใจในการทำงาน 3) การกระตุ้น และสนับสนุนความคิดริเริ่มและการค้นคิดนวัตกรรมใหม่ๆ 4) การตื่นตัวต่อภาวะคุกคามปัญหาอุปสรรค หรือตระหนักถึงการสูญเสียโอกาส และ 5) การส่งเสริมมาตรฐาน คุณภาพ และความเป็นเลิศทางวิชาการให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา ไปใช้ในการปฏิบัติ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ไปใช้ในการปฏิบัติ

องค์ประกอบ	ระดับความคิดเห็น (n = 144 คน)							
	ความเหมาะสม				ความเป็นไปได้ของ ในการนำไปสู่การปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. องค์ประกอบที่ 1 การเปิด โอกาสให้ทุกคนร่วมคิดร่วมทำ โดยใช้กระบวนการทำงาน เป็นทีมหรือกลุ่ม	4.60	0.98	มากที่สุด	2	4.37	1.05	มากที่สุด	2
2. องค์ประกอบที่ 2 การเพิ่ม ขวัญและกำลังใจในการ ทำงาน	4.55	0.95	มากที่สุด	5	4.35	0.90	มากที่สุด	3
3. องค์ประกอบที่ 3 การกระตุ้น และสนับสนุนความคิดริเริ่ม และการค้นคิดนวัตกรรมใหม่ๆ	4.59	0.98	มากที่สุด	3	4.34	0.98	มากที่สุด	4
4. องค์ประกอบที่ 4 การตื่นตัว ต่อภาวะคุกคามปัญหา อุปสรรค หรือตระหนักถึงการ สูญเสียโอกาส	4.56	1.02	มากที่สุด	4	4.39	1.08	มากที่สุด	1
5. องค์ประกอบที่ 5 การส่งเสริม มาตรฐาน คุณภาพ และความ เป็นเลิศทางวิชาการให้เป็นที่ ยอมรับของชุมชน	4.63	1.00	มากที่สุด	1	4.30	1.16	มากที่สุด	5
รวม	4.58	0.98	มากที่สุด		4.35	1.03	มากที่สุด	
ค่าเฉลี่ยรวม			4.46				มากที่สุด	

จากตาราง 11 พบว่า ผลการประเมินด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ไปใช้ในการปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.58$) และด้านความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.35$)